Irena Szewczenko

Jak nas czytają za granicą : (ankieta)

Czytanie Literatury : łódzkie studia literaturoznawcze nr 3, 497-498

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MUZEUM HISTORII POLSKI

IRENA
SZEWCZENKO*

1. Czy dla odbiorcy z Państwa kręgu językowego i kulturowego literatura polska wyróżnia się jakimiś cechami odrębnymi?

Tak, literatura polska niewątpliwie ma swoje znamienne, jaskrawe cechy, a główną z nich jest narodowy charakter – wskazuje ona na mentalność Polaków, ich filozoficzne, religijne i kulturalnie tradycje. Dla ukraińskiego czytelnika jest wyjątkowo ciekawa ze względu na wspólne tło dziejów, widoczne w dziełach obu narodów.

2. Czy – w Państwa odbiorze – akt lektury dzieł literatury polskiej ma jakąś specyfikę, wymaga odrębnych kompetencji, różni się od lektury dzieł literatury rodzimej?

Do czytania literatury polskiej – w celu zrozumienia głębokiego sensu dzieła – niezbędna jest wiedza o kulturze narodu, jego historii, mentalności, życiu duchowym i tradycjach, zaś w czytaniu powieści historycznych potrzebne są oczywiście wiadomości z historii. A poza tym lektura dzieł należących do literatury polskiej nie wymaga odrębnych kompetencji i prawie nie różni się od lektury dzieł ukraińskich.

3. Jakie konwencje literackie, tematy, konkretne dzieła literatury polskiej są (albo mogą być) dla odbiorcy z Państwa kręgu językowego i kulturowego wyjątkowo istotne?

Interesująca jest proza historyczna z powodu wspólnej przeszłości i sprzecznych poglądów polskich i ukraińskich historyków oraz autorów na to samo zdarzenie historyczne. Ciekawa wydaje mi się również proza współczesna, rozwijająca się w różnych stylistycznych i rodzajowych kierunkach, a odzwierciedlająca mentalność i kulturę Polaków.

4. Jakie dzieła literatury polskiej są dla Państwa osobiście szczególnie interesujące, stanowią wyjątkowe wyzwanie?

Wyjątkowe wyzwanie dla mnie jako badacza stanowi literatura szlachecka, ponieważ odbija ona przełomowy moment w historii Polski – formowanie się nowych kierunków sztuki, szczególnie literatury, w powiązaniu z walką różnych koncepcji religii. Na przykład prace filozoficzno-religijne Mikołaja Reja – szlacheckiego pisarza, który popierał reformę religijną. Za interesującą uważam również polską literaturę XIX, XX i XXI wieku, w tym znanych szerzej pisarzy: Henryka Sienkiewicza, Andrzeja Sapkowskiego, Janusza Leona Wiśniewskiego, Manueli Gretkowskiej i Marii Nurowskiej.

* **Politechnika Kijowska, Instytut Wydawniczo-Poligraficzny, Katedra Edytorstwa i Redagowania.**

5. Czy w ostatnim ćwierćwieczu zmieniła się recepcja literatury polskiej w Państwa kraju (zarówno wśród masowego odbiorcy, jak i w kręgach akademickich)?

W ostatnim ćwierćwieczu literatura polska stała się faktycznie odkryciem dla czytelnika ukraińskiego, który ze względów historycznych nie miał możliwości zapoznania się z twórczością wielu pisarzy obcych. Budzi zainteresowanie zwłaszcza w kręgach akademickich, wśród polonistów, którzy badają literaturę polską i dowodzą jej wysokiej wartości, oryginalności i znaczenia.

6. Jakie dzieła literatury polskiej zostały przetłumaczone w Państwa kraju?

Teraz w języku ukraińskim dostępne są dzieła takich polskich prozaików, jak Janusz Leon Wiśniewski, Andrzej Sapkowski, Joanna Chmielewska, Henryk Sienkiewicz, Stanisław Lem, Jerzy Kosiński, Alfred Szklarski, Bolesław Prus, Katarzyna Grochola, Bruno Schulz, Tadeusz Dołęga-Mostowicz, Maria Nurowska. W roku 2012 został opublikowany zbiór utworów literackich …*O miłości*, który fragmentarycznie odkrył przed ukraińskim czytelnikiem takich współczesnych polskich autorów, jak Manuela Gretkowska, Natasza Goerke, Inga Iwasiów, Wojciech Kuczok, Magdalena Miecznicka, Anna Nasiłowska, Joanna Szczepkowska i Monika Szwaja.

W mniejszym wymiarze zostały przetłumaczone utwory poetów. W języku ukraińskim możemy czytać tylko dzieła Adama Mickiewicza, Juliana Tuwima, Wisławy Szymborskiej, Kazimierza Przerwy-Tetmajera, Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej.

SUMMARY

Irena Shevchenko
Questionnaire

In response to the questionnaire, the Ukrainian literary scholar discusses difficulties in perception of Polish literature and the most popular works of Polish literature in Ukraine.